

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 833/2025
25.06.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Марине Милановић и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници из радног односа тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Срђан Јанићијевић, адвокат из ..., против туженог Института за лечење и рехабилитацију „Нишка Бања“ из Нишке Бање, кога заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Нишу, ради исплате, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3429/2024 од 14.11.2024. године, у седници одржаној 25.06.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3429/2024 од 14.11.2024. године, као о изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж1 3429/2024 од 14.11.2024. године и пресуда Основног суда у Нишу П1 1945/23 од 06.08.2024. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П1 1945/23 од 06.08.2024. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужила тражила да се обавезе тужени да јој на име разлике између исплаћене и припадајуће накнаде зараде за време одсуствовања са рада због привремене спречености за рад исплати за март 2021. године износ од 5.171,56 динара са законском затезном каматом од 01.05.2021. године до исплате и за април 2021. године износ од 12.802,45 динара са законском затезном каматом од 01.06.2021. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужила тражила да се обавезе тужени да на износе из става 1. изреке уплати порезе и доприносе надлежним фондовима. Ставом трећим изреке, обавезана је тужила да туженом накнади трошкове парничног поступка од 45.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 3429/2024 од 14.11.2024. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиље и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужила је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, позивајући се на члан 404. Закона о парничном поступку.

Према члану 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23, у даљем тексту: ЗПП), ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија). О дозвољености и основаности посебне ревизије одлучује Врховни суд у већу од пет судија.

Одлучујући о дозвољености изјављене ревизије, Врховни суд је оценио да су у конкретном случају испуњени услови из члана 404. став 1. ЗПП да се дозволи одлучивање о посебној ревизији тужиле јер је потребно тумачење одредби Посебног колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, из ког разлога је Врховни суд одлучио као у ставу првом изреке, применом одредбе члана 404. став 2. ЗПП.

Испитујући побијану правноснажну пресуду на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је у радном односу код туженог на Одељењу ... на радном месту медицинска сестра. У периоду од 25.03.2021. године до 16.04.2021. године тужила је била привремено спречена за рад јер је била позитивна на вирус корона. У Извештају о привременој спречености за рад од 25.03.2021. године наведено је да је узрок тужилине привремене спречености за рад „COVID 19 - вирус идентификован“. За време привремене спречености за рад тужили је исплаћена накнада плате у висини 65% од основа за накнаду плате, што је исказано у обрачуну плате за тужилу за спорни период. Вештачењем од стране судског вештака економско-финансијске струке утврђена је висина новчаног потраживања тужиле на име разлике накнаде плате од 65% до 100%, који обрачун странке нису оспоравале. У време када је оболела од вируса Covid 19 тужила је радила у стационару Зеленгора где је била тзв. „зелена зона“, док је „црвена зона“ била у стационару Радону, који је био ковид болница. Тужени је од почетка пандемије имао обезбеђену сву неопходну заштитну опрему за запослене и сви запослени су имали обавезу да се придржавају прописаних мера заштите. Тужила је у зеленој зони од заштитне опреме носила заштитне рукавице и маску. Тужила сматра да јој за период док је била привремено спречена за рад због потврђене болести Covida 19 припада право на накнаду плате у висини од 100% од основа за накнаду плате према члана 101а Посебног колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом процесних правила о терету доказивања одбио тужбени захтев сматрајући да тужиља није доказала да је до заражавања вирусом Covid 19 дошло на радном месту, односно да је ова болест код ње наступила као последица непосредног излагања ризику по основу обављања послова и радних задатака, односно службених дужности и контаката са лицима којима је потврђена болест Covid 19 у смислу одредбе члана 101а Посебног колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач РС, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе. Аргументација овог суда је да је тужени предвидео црвену зону као зону високог ризика у којој постоји извесност од заражавања запослених у контакту са пацијентима оболелим од вируса Covid 19 и да се не могу ценити на исти начин услови рада, односно ризик који је постојао у зеленој зони где су били смештени пацијенти на рехабилитацији, односно они који су се лечили од својих примарних болести, без обзира што из изведених доказа произилази да су и поједини пацијенти у зеленој зони били заражени истим вирусом. Према мишљењу првостепеног суда, због мера које је предузео тужени, запослени у зеленој зони нису били изложени констатном ризику, односно ризик по запослене од обољевања од вируса Covid 19 је у овој зони био мањи и не предпоставља се за разлику од црвене зоне.

Другостепени суд је прихватио чињенично - правни закључак првостепеног суда да тужиља није доказала узрочно-последичну везу између заражавања вирусом Covid 19 и обављања послова њеног радног места, са образложењем да је тужиља радила у зеленој зони са пацијентима који на пријему нису били позитивни на вирус Covid 19, а да се медицинско особље које је радило у црвеној зони није мешало са медицинским особљем у зеленој зони, при чему је тужени предузео све мере заштите својих запослених обезбеђујући им неопходну заштитну опрему.

По оцени Врховног суда, основано се у ревизији тужиље истиче да су нижестепени судови погрешно применили материјално право, због чега је чињенично стање непотпуно утврђено.

Одредбом члана 115. став 1. тачке 1) и 2) Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 24/05 ... 95/2018) прописано је да запослени има право на накнаду зараде за време одсуствовања са рада због привремене спречености за рад до 30 дана и то најмање у висини 65% просечне зараде у претходних 12 месеци пре месеца у којем је наступила привремена спреченост за рад, с тим да не може бити нижа од минималне зараде утврђене у складу са овим законом, ако је спреченост за рад проузрокована болешћу или повредом ван рад, ако законом није другачије регулисано, односно у висини 100% просечне зараде у претходних 12 месеци ако је спреченост за рад проузрокована повредом на раду или професионалном болешћу.

Анексом 1. Посебног колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, који је објављен у „Службеном гласнику РС“ бр. 58/2020 од 20.04.2020. године, а ступио на снагу 21.04.2020. године, допуњен је наведени колективни уговор (објављен у „Службеном гласнику РС“, бр. 96/2019, у даљем тексту: ПКУ) тако што је додат члан 101а, који гласи: „Запослени има право на накнаду плате у висини од 100% просечне плате у претходних 12 месеци пре месеца у којем је наступила привремена спреченост за рад, ако је спреченост за рад настала због потврђене заразне болести Covid-19 или због мере изолације или самоизолације наложене у вези са том болешћу, а која је

наступила као последица непосредног излагања ризику по основу обављања послова и радних задатака, односно службених дужности и контаката са лицима којима је потврђена болест Covid-19 или наложена мера изолације или самоизолације (став 1). Запослени остварује право из става 1. овог члана тако што се: 1) за првих 30 дана одсуства са рада исплата висине накнаде плате врши из средстава послодавца; 2) почев од 31. дана одсуства са рада, исплата висине накнаде плате врши се из средстава обавезног здравственог осигурања до законом прописане висине накнаде плате, а из средстава послодавца, за преостали износ разлике до висине од 100% просечне плате (став 2). Право на накнаду плате из става 1. и 2. овог члана остварује запослени који је одсуствовао са рада почев од 01.03.2020. године из разлога наведених у ставу 1. овог члана (став 3). Одсуство са рада из става 1. овог члана запослени доказују решењем надлежног органа (санитарног инспектора, органа надлежног за контролу прелажења државне границе, царинског органа, изводом из евиденције Министарства унутрашњих послова и др.) или извештајем лекара о привременој спречености за рад (дознака), у складу са законом (став 4)“.

У конкретном случају, тужили је док је била одсутна са рада због привремене спречености за рад која је настала због потврђене болести Covid-19 исплаћена накнада плате у висини 65% од основа за накнаду плате, а тужила сматра да је била у непосредном ризику од заражавања током обављања послова и радних задата свог радног места и да јој зато припада право на накнаду плате у висини од 100% према члану 101а ПКУ. Свој захтев за исплату разлике накнаде плате тужила заснива на чињеницама да су поједини пацијенти који су били примљени у стационар „Зеленгора“ као зелену зону након пријема показали симптоме заразе од вируса Covid-19 и да је након тестирања утврђено да су исти позитивни на овај вирус, због чега су били отпуштени из стационара „Зеленгора“ како би се даље лечили кући од овог вируса, да се др ББ са којом је радила такође заразила од овог вируса у истом периоду као и она, да су поред њих две у истом периоду још три колегинице у стационару оболеле од овог вируса, а да су са свим пацијентима, па и пацијентима који су у међувремену оболели од вируса Covid-19 имали свакодневан непосредан контакт кроз јутарње визите, давање терапија, пружања непосредне помоћи у смислу одласка до тоалета, пресвлачења, купања и остало. Тужила је на ове чињенице и околости под којима се заразила у току поступка предложила саслушање одређених сведока, који су у својим исказима потврдили њене чињеничне наводе, а доставила је и списак пацијената на рехабилитацији Е заражених вирусом Covid-19 у периоду од 12.03.-22.03.2021. године. Првостепени суд је у образложењу оцене изведених доказа навео да је ценио исказе саслушаних сведока и да је исте прихватио будући да су исти међусобно сагласни и непротивречни, а затим је навео да није прихватио наводе тужиле и достављени списак пацијената оболелих од вируса Covid-19, јер ови докази не указују да постоји узрочно-последична веза између обављања послова и радних задатака тужиле са њеним обољевањем од вируса Covid – 19, већ да се ради о претпоставкама.

Тумачењем цитираних одредби члана 101-а наведеног ПКУ, произилази да запослени има право на накнаду плате у висини 100% просечне плате уколико је спреченост за рад настала због потврђивања заразне болести Covida 19, али да је потребно доказати чињенице да је ова заразна болест последица непосредног излагања ризику по основу обављања послова и радних задатака, односно службене дужности и контаката са лицима којима је потврђена болест Covid-19. Опште позната чињеница је да је за време пандемије овог вируса скоро свака здравствена установа имала пацијенте и запослене који су оболели од овог вируса. У члану 101-а став 4. ПКУ прописана су

доказна средства којима се доказује одсуство са рада запосленог, па је, између осталог, наведено да се одсуство са рада због болести Covid-19 доказује извештајем лекара о привременој спречености за рад (дознака), у складу са законом. Обзиром да извештај о привременој спречености за рад (дознака) не садржи податак о дијагнози, уз тај извештај запослени обично доставља други медицински доказ о потврђеној болести Covid-19. У конкретном случају тужилји је у извештају о привременој спречености за рад од 25.03.2021. године било наведено да је узрок њене привремене спречености за рад идентификован вирус Covid-19. Прецизно доказати ко је и на који начин (од кога) заражен наведеним вирусом и сходно томе и оболео од наведене болести је тешко утврдити код здравствених радника, али сама чињеница да је запослени у здравственој установи у којој су и други запослени и пацијенти имали потврђену наведену болест, без обзира да ли је та здравствена установа била у ковид режиму рада или не, може се довести у везу да је и тај запослени обављајући своје свакодневне послове и радне задатке оболео од те болести у периоду када је у здравственој установи било потврђених случајева од те заразне болести, било код других запослених или код пацијената.

У конкретном случају, тужилја је у предметној парници предложила доказе који су извођени на околност да ли је у периоду пре и у време њеног заражавања код туженог било запослених и пацијената са потврђеним случајевима обољевања од заразне болести Covid-19. Ово јесу релевантне чињенице од којих зависи правилна примена члана 101а ПКУ. У случају да је у време када се тужилја заразила овим вирусом било и других запослених који су оболели од истог вируса и који су из истог тог разлога били привремено спречени за рад, као и да је тужилја била у контакту са пацијентима за које се накнадно потврдило да су заражени истим вирусом, у таквој ситуацији се може сматрати да је спреченост за рад која је настала због несумњиво потврђене заразне болести Covid-19 код тужилје наступила као последица непосредног излагања ризику по основу обављања послова и радних задатака њеног радног места код туженог.

Следом наведеног, у поновном поступку је потребно да првостепени суд, поступајући по примедбама из овог решења, утврдити у потпуности и правилно чињенично стање, да би потом правилном применом и тумачењем материјалног права из члана 101а ПКУ поново одлучио о тужбеном захтеву.

Како одлука о трошковима парничног поступка зависи од исхода одлуке о главној ствари, то је и она укинута на основу одредбе члана 163. став 4. ЗПП.

Из наведених разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**